

Det er mellompartienes oppgave å sørge for at Frp får et realistisk kostnadsbilde av å sitte i regjering.

◉ VÅRT LAND PÅ LEDERPLASS, SIDE 2

vårt land

LØRDAG

21. FEBRUAR 2015
uke 8 / nr. 44 / 71. årgang
KRONER 30

LØR
DAG

24

◉ KRISTIN GUNLEIKSRUD RAAUM

'Jesus er mest glad i de slemme barna'

29

◉ LAURA DIUPVIK:

Flinke jenter og tøybleier

Savner Gud i terapien

Norske psykologistudenter lærer ingenting om hvordan de skal møte religiøse mennesker.

◉ LØRDAG SIDE 18-23

Foto: Erlend Berge

AVFEIER RELIGION: – Flere forelesere avfeier religion som faglig irrelevant og utdatert overtro, sier psykologistudentene Maria Andvik, Karoline Grestad Spæren og Sindre Storvoll.

Rebell med enorm appell

Hajrah Arshad (17) har rørt en hel verden.

◉ NYHETER SIDE 6-7

Ski, fjell og retreat!
Ledige plasser...

på retreat med skitur
to 26.februar-søn 1.mars
og 28.mars – 1.april

Sandom Retreatsenter
Tel 61 21 27 45

www.sandom.no

Ryenberget skole

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK) driver skoler i Oslo, Vestfold og Telemark.

En skole til å tro på

Ryenberget skole har ledige elevplasser kommende skoleår. Vi er en 10-årig kristen grunnskole som ønsker å skape trygghet og trivsel, gi gode allmennkunnskaper og formidle kristne verdier til elevene.

Søknadsfrist for skoleåret 2015/2016 er 1.mars 2015

Forløpende inntak også etter fristen dersom ledige plasser. Kontakt skolen for informasjon, søknadsskjema og omvisning.

Ryenberget skole, Enebakkveien 152, 0680 Oslo Telefon: 23 21 01 61
jorn.heggstad@ryenbergetskole.no www.ryenbergetskole.no

KLOKSKAP – BEGEISTRING – OMTANKE

LØRDAG

SE VIDEO:

Se og hør Kristin Gunleiksrud Raaum svare på «Hva er meningen med livet?» [vl.no](https://www.vl.no)

Verden raste sammen for Paal-André Grinderud da begge foreldrene døde av hjerteproblemer. Han ble tungt deprimeret og følte seg straffet av Gud, men psykologene ga ham ikke rom til å snakke om gudsbildet sitt.

24

MIN TRO

Kristin Gunleiksrud Raaum finner glimt av Gud i den mørke, brustne stemmen til Tom Waits.

29

GJESTEN

«Kva gjekk det av meg den gongen då eg sat med magen heilt oppunder haka og strikka babytruser som om det gjaldt livet?»

Laura Djupvik er dagens Gjestespaltist.

HOVEDSAKEN

Slipper ikke Gud inn i terapirommet

Paal-André Grindrud fikk ikke snakke om gudsbildet sitt da han gikk til psykolog. Norske psykologistudenter lærer ingenting om hvordan de skal møte religiøse mennesker.

OSLO/VIKERSUND/EIDSVOLL

CHRISTIAN NICOLAI BJØRKE

christian@vl.no

ERLEND BERGE (FOTO)

erlend.berge@vl.no

Jeg opplevde at det ikke var rom for Gud i terapirommet. Det føltes veldig ensomt, sier Paal-André Grindrud.

Det er mange år siden, men minnet om livets svarteste øyeblikk er fortsatt sterkt. Han forteller historien fra sykesenga på Feiringklinikken på Eidsvoll, der han går til oppfølging etter en hjerteoperasjon.

Begge foreldrene døde nemlig av hjerte problemer som 49-åringer. Det var da verden raste sammen for Grindrud. Han ble tungt deprimeret og følte seg straffet av Gud. Når han forsøkte å snakke om det i terapitimene, var psykologene mest opptatt av at han måtte komme seg ut av huset, se folk og spise godt.

– Alt handlet om praktiske ting og følelser. Det var ikke rom for å snakke om gudsbildet mitt, sier han.

Grindrud oppsøkte flere psykologer. Over alt møtte han den samme muren når han ville ta opp religiøse spørsmål.

– Jeg sa flere ganger at «Gud har forlatt meg, og jeg forstår ikke hvorfor». Psykologene svarte med å si «akkurat, ja», for så å snakke om noe annet.

De minst troende. Historisk har psykologiens fedre aldri fart pent med religiøsitet. Troende mennesker har blitt stemplet som sykelige. Sigmund Freud kalte det for en «universell tvangsnervose». Albert Ellis slo fast at religiøsitet handlet om «avvikende og irrasjonell tenkning», mens A.J. Mandel mente troende led av en «temporallappsdysfunksjon».

– Jeg tror disse utsagnene har påvirket oppfatningen av religion hos dagens psykologer. Studier viser også at psykologer er blant de minst troende yrkesgruppene her i landet, sier psykolog Silje Endresen Reme ved Uni Research Helse, som har forsket på holdninger til religiøsitet blant sine kolleger.

Det er derfor en sjelden gruppe som har samlet seg til frokostmøte i kantina på Psykologisk institutt i Oslo. Termosene står tett på det hesteskoformede bordet, som er fylt med brød og pålegg. Blant alle jentene er det en gutt eller to.

Dette er Emmaus psykologiforening, et samlingssted for psykologistudenter som er opptatt av kristen tro og psykologi. Foreningen får stadig flere medlemmer. Aldri har det vært så mange på et frokostmøte som i dag.

20 LØRDAG HOVEDSAKEN

Etter mange år på psykologistudiet, har Maria Andvik, Karoline Grestad Spæren og Sindre Storvoll fortsatt til gode å lære om hvordan man møter religiøse mennesker med psykiske lidelser. Alle tre er med i Emmaus psykologiforening, som etterlyser slike temaer i undervisningen.

«Flere avfeier religion som faglig irrelevant og utdatert overtro.»

Psykologistudent Karoline Grestad Spæren

► Emmaus ble startet i 2007 fordi studentene savnet de eksistensielle spørsmålene i psykologifaget. Åtte år senere er det ikke mye som har endret seg.

– Jeg er halvveis i studiet. Hittil har ikke tro og religiøsitet hatt noen plass, sier Maria Andvik (25).

Karoline Grestad Spæren (22) nikker.

– Det kan nok handle om foreleserens personlige oppfatning. Flere avfeier religion som faglig irrelevant og utdatert overtro, sier hun.

Tilførene noe. Sindre Storvoll (32) er leder i Emmaus, og mener det er på tide at psykologutdanningen tar tro på alvor.

– Vi mener det kan tilføre faget noe, sier sisteårsstudenten.

Han understreker at alle i Emmaus er, og ønsker å være, underlagt de vitenskapelige retningslinjene i psykologifaget. Men samtidig har mange en tro de gjerne vil forene med yrket sitt. Dette utforsker de blant annet på den årlige hostkonferansen. Der møtes studenter og praktiserende psykologer for

faglig påfyll, sosiale samlinger – og et kristent fellesskap for dem som ønsker det. Problemet er å finne fagfolk til å forelese.

– Vi har hatt noen fra Modum Bad, men det har vært flest psykiatere eller teologer. Det er vanskelig å finne kristne psykologer, sier Storvoll.

Hvis du søker etter «kristen psykolog» i Google, er hjemmesidene til Emmaus det første trefet du får. Storvoll får stadig flere henvendelser fra folk som lur på om han kan hjelpe til med å finne fram til en troende psykolog. Dette mener han underbygger hvorfor psykologifaget må ta høyde for livssyn.

– Alle psykologer – uavhengig av tro – skal være i stand til å møte alle mennesker. Vi blir ikke bedre psykologer av å være med i Emmaus, men vi fordypet oss på et felt som gjør oss bedre rustet i møte med troende mennesker. Akkurat som andre psykologer som fordypet seg i ADHD eller spiseforstyrrelser, sier han.

Egne erfaringer. Emmaus-medlemmene er ikke de eneste som etterspør religiøs kompe-

tanse. I 2009 ble det utført en undersøkelse blant 564 norske psykologistudenter. Der kom det fram at 93 prosent av studentene opplevde at det ikke ble lagt noe vekt på menneskers religiøse tro i psykologutdanningen. 27 prosent oppfattet faget som nedsettende overfor religiøse mennesker. 15 prosent svarte at de har opplevd at troende blir latterliggjort i undervisningen.

– Det er mulig det sitter en gjeng gamle psykologer og underviser i faget uten å ta religionens rolle inn over seg – meg

selv inkludert, sier psykologspesialist Arne Repål, som underviser på spesialistutdanningen.

– Men jeg har begynt å endre meg, legger han til.

Repål er ateist, som så mange av hans kolleger. Likevel innser han at psykologer i større grad må vise vilje til å utforske pasientenes syn på religiøse spørsmål. Han forteller at det i undervisningen ofte oppstår en diskusjon om hvorvidt det er riktig å bringe religion inn i terapien.

– Vi har nok lenge hatt et syn på terapeuten som en verdinøy-

tral person som ikke toner religiøs eller kulturell flagg. Flere og flere ser at det er en illusjon. Du tar med deg egen erfaring inn i terapirommet, slik pasienten gjør det.

– **Må terapien endre seg?**

– Den må i alle fall ta høyde for religiøse temaer som har betydning for pasienten.

Modum Bad. En av de første som innså dette, var psykiateren Arne Austad. På begynnelsen av 1990-tallet var han overlege på Modum Bad i Vikersund, og

Psykologistudenter som er opptatt av skjæringspunktet mellom kristen tro og psykologi samlet i kantina på Psykologisk institutt i Oslo. Aldri før har det vært så mange på et frokostmøte i regi av Emmaus psykologiforening.

gjorde som de fleste andre på den tiden: Sendte pasientene videre til presten når det dukket opp problemer knyttet til tro, trosbakgrunn eller gudsbilde.

– Etter hvert skjønte vi at vi heller måtte prøve å integrere troen i terapirommet, sier Austad.

Han stikker på et kjellerkontor i en av de få bygningene på Modum Bad som ikke er bygd i sveitserstil. Genseren er lagt pent over skuldrene og ermene knyttet i en enkel knute på brystet.

– Men på det tidspunktet var det ingen i Norge som kunne noe

om det, fortsetter Austad.

Det er litt over 20 år siden han sammen med psykolog Gry Stålsett og teolog Leif Gunnar Engedal begynte å prikke politikerne på skulderen. De klarte å vekke interessen til helseminister Gudmund Hernes (Ap), men det var først da Dagfinn Høybråten (KrF) inntok Sosial- og helsedepartementet at det kom penger på bordet. I løpet av 1998–99 fikk Modum Bad nesten 400.000 kroner til et prosjekt om tro og religiøs erfaring som tema for psykoterapi.

”

Vi har nok lenge hatt et syn på terapeuten som en verdinøytral person som ikke toner religiøst eller kulturelt flagg.

Arne Repål, psykolog

Austad og Stålsett dro til USA for å lære av psykoanalytiker Ana-Maria Rizzuto og andre med religionspsykologisk kompetanse. Våren 1999 ankom første behandlingsgruppe Modum Bad. Behandlingen fikk navnet Vita-modellen.

Den første behandlingsgruppen besto av åtte pasienter. En av dem var Paal-André Grinderud.

Tatt på alvor. I løpet av de tolv ukene behandlingen varte, opplevde Grinderud at han for første

gang kunne snakke om troen sin i terapirommet.

– Gudsbildet mitt ble rett like mye på alvor som depresjonen. Det gjorde at det lysnet litt. Jeg følte ikke at Gud var mer til stede i livet mitt, men jeg følte at jeg hadde fått lov til å snakke om frustrasjonen min uten å bli begrenset.

– Kunne du ikke snakket med en prest om det?

– Det ville vært dobbelt så vanskelig. Jeg følte at Gud hadde forlatt meg, så hvordan kunne jeg da snakke med en som var

22 LØRDAG HOVEDSAKEN

◀ så nær Gud, som kanskje hadde kone og barn og et trygt liv – for meg ville det vært en provokasjon.

Doktorgrad. Erfaringen til Grindrud er ikke unik. Et refreng blant Vita-pasientene er at religiøse temaer har vært lite berørt i tidligere behandling. Austad tror det er flere grunner til dette.

– Noen vil nok ikke ta opp religiøse spørsmål i frykt for at psykologen skal plukke fra hverandre troen deres. Men det er også de som ikke har blitt møtt med forståelse hos psykologen sin, eller at psykologen har sagt at dette er utenfor hans eller hen-

nes fagområde og rådet dem til å oppsøke en prest, sier Austad.

– *Møter dere motbør fra kolleger for å blande religiøsitet inn i terapien?*

– Lite, og det forbauset oss litt i starten. Det var mange som var interesserte. Etter at vi publiserte en studie i Psykologitidsskriftet i 2003, har vi blitt invitert flere steder. Vi har vist at denne type behandlingsform fungerer, sier Austad.

Det skjedde formelt i 2012, da Gry Stålsett tok en doktorgrad på erfaringene de hadde gjort seg. Dermed kunne Vita-modellen smykke seg med å være forskningsbasert. Austad tror dette er med på å skape mer åpenhet

”

På sikt kommer dette til å endre psykoterapien.

Silje Endresen Reme, psykolog

rundt religiøsitet i terapirommet.

– Mange kolleger er fortsatt usikre, men de ser at pasienten har et behov og henviser hit, sier han.

Endring. Silje Endresen Reme står bak undersøkelsen som viser at psykologistudentene etter spør mer kunnskap om religion i undervisningen. Hun ser at det har skjedd en stor endring de siste tiårene.

– Tidligere studier viser en mer negativ holdning til religiøsitet. På sikt kommer dette til å endre psykoterapien. Det er helt uunngåelig. Jeg tror pasienter i større grad vil etterlyse et tilbud, sier Reme.

– *Er det et generasjonsskifte på gang blant norske psykologer?*

– Jeg tror det. Det kan ha sammenheng med at religiøs tematikk er blitt en større del av samfunnsdebatten, med tanke på religiøs terrorisme og en økende grad av innvandrere med ulike religiøse bakgrunner, sier hun.

LES MER

◀ På mandag

Les om hvordan psykologer vil «islamiserer» behandlingen.

Sammen med to kolleger startet psykiateren Arne Austad Vita-modellen ved Modum Bad i 1999. Tiden da man sendte troende pasienter videre til presten var over.

– Kritikken er berettiget

Instituttleder Kjetil Sundet på Psykologisk institutt i Oslo varsler gjennomgang av studieemnene.

– Innenfor klinisk terapi er det nok en berettiget kritikk at det er mangel på undervisning om religiøsitet. Samtidig er mange som hele tiden ønsker nye elementer inn i studiene, sier Sundet.

Under en gjennomgang av studieemnene for tre år siden fikk faggruppen kritikk for lite undervisning om selvmordsforebygging og etnisitet.

– Så det er noen områder man med rette kan si vi er for dårlige på. Spørsmålet er om instituttet skal gjøre noe med det? Når det gjelder temaer som religiøsitet skal vi ta det med i emnegjennomgangen neste

år. Jeg vet at mange av våre nyansatte har en sterk tilknytning til temaer som flyktninger og terrorisme og den religiøsiteten som følger med dette, sier Sundet.

– *Blir norske psykologistudenter satt i god nok stand til å møte religiøse mennesker med psykiske lidelser?*

– Jeg må jo gi meg på det når studentene sier at de ikke er det, men jeg tror de grunnleggende ferdighetene i å møte mennesker på deres premisser er ivarettatt, sier Sundet, som sier at studentene kan velge å spesialisere seg etter endt profesjonsutdanning.

Nadia Ansar var den første ikke-vestlige kvinnen som ble utdannet psykolog i Norge. Hun mener norske psykologer er for lite interessert i å bruke pasientens religiøse og kulturelle bakgrunn i behandlingen.

Har Bibelen, Toraen og Koranen på kontoret

Psykolog Nadia Ansar er overrasket over hvor lite norske psykologer kan om religiøsitet.

Tre uvanlige bøker står i bokhylla til psykolog Nadia Ansar. Altså, bøkene er ikke så uvanlige, de er trykket opp i flere hundre millioner eksemplarer. Men det er uvanlig at de tre bøkene står i et terapirom.

– Jeg har alltid Koranen, Toraen og Bibelen liggende. Som psykolog må jeg finne den kraften som kan skape endring. Hvis jeg ikke finner ut hva som gir pasientens liv mening, kan ikke jeg hjelpe ham eller henne på best mulig måte, sier Ansar, som har ti års erfaring innenfor familievoldterapi.

Ansvar. Hun var den første ikke-vestlige kvinne som ble utdannet psykolog i Norge. Det er elleve år siden. Fortsatt kjenner hun ingen andre psykologer med muslimsk bakgrunn, men har hørt at det skal finnes noen. Men ikke flere enn at man kan telle dem på én hånd. Ansar kjenner på at hun bærer et ansvar alene.

– Det er overraskende å se hvor lite norske psykologer kan om religion og kulturpsykologi. De er verken nysgjerrige på det eller opptatt av det. Interessen er ikke stor nok i forhold til behovene der ute, sier hun.

35-åringen mener at norske psykologer må mer ut i felten for å lære om hva som rører seg blant mennesker i dag.

” Som psykolog må jeg finne den kraften som kan skape endring.

Nadia Ansar

– Vi er den gruppen som trives best på våre kontorer. Sosionomer er mye flinkere til å være ute og møte mennesker. Det må vi også gjøre. For vi har kompetanse, og kan utgjøre en forskjell, sier hun.

Kontroversiell. Ansar har selv oppsøkt moskeer i Oslo for å fortelle om hvilke tilbud som finnes, og når hun arbeider med foreldrevold i muslimske familier, pleier hun å spørre om hva Koranen sier om å slå barn.

– Med en gang du kommer inn på det sporet, er det lettere å få folk med seg, og du kan bruke det videre i terapien. Det er en kontroversiell måte å arbeide på, men jeg har blitt møtt med forståelse for dette, sier hun.